

Spis treści

Przedmowa	11
Wykaz ważniejszych oznaczeń	13
1. Badanie silnika prądu stałego	15
1.1. Elementy maszyn prądu stałego	15
1.2. Zasada działania i budowa maszyny prądu stałego	17
1.2.1. Podstawowe zależności	19
1.3. Porównanie silników prądu stałego	22
1.3.1. Silnik bocznikowy i obcowzbudny	22
1.3.2. Silnik szeregowy	23
1.3.3. Silnik szeregowo-bocznikowy	26
1.4. Badanie silników prądu stałego	27
1.4.1. Pomiar rezystancji uzwojeń wzbudzenia	27
1.4.2. Pomiar rezystancji uzwojeń łączonych szeregowo	27
1.5. Charakterystyki rozruchowe	30
1.6. Charakterystyki eksploatacyjne	36
1.6.1. Charakterystyki zewnętrzne	36
1.7. Charakterystyki obciążenia	40
1.7.1. Charakterystyki obciążenia przy regulacji napięcia $n = f(U)$, $M = \text{const}$, $I_t = \text{const}$	40
1.7.2. Charakterystyka obciążenia przy regulacji prądu wzbudzenia $n = f(I_f)$, $M = \text{const}$, $U = \text{const}$	43
1.7.3. Charakterystyki regulacyjne	44
1.8. Regulacja prędkości obrotowej za pomocą zmiany napięcia w obwodzie twornika	45
1.8.1. Regulacja prędkości obrotowej za pomocą prądu wzbudzenia	48
1.9. Literatura	49
1.10. Pytania sprawdzające	49
2. Regulacja prędkości obrotowej silnika prądu stałego	51
2.1. Metoda rezystancyjna regulacji prędkości	51

2.2.	Metoda przez zmianę strumienia magnetycznego Φ	52
2.3.	Metoda przez zmianę napięcia twornika	53
2.4.	Układ Ward-Leonarda	54
2.4.1.	Rozruch układu Leonarda	58
2.4.2.	Praca hamulcowa	59
2.5.	Badania laboratoryjne	62
2.5.1.	Badanie układu Leonarda	62
2.5.2.	Badanie układu maszyn wraz ze sterownikiem tyrystorowym ...	64
2.6.	Literatura	65
2.7.	Pytania sprawdzające	65
3.	Badanie silników skokowych	67
3.1.	Wprowadzenie	67
3.2.	Budowa silnika skokowego	69
3.3.	Budowa układów sterujących silnikami niskomomentowymi	73
3.4.	Charakterystyki statyczne silników skokowych	78
3.5.	Charakterystyki dynamiczne silników skokowych	79
3.6.	Pomiary laboratoryjne	81
3.7.	Literatura	86
3.8.	Pytania sprawdzające	86
4.	Podstawy techniki cyfrowej	87
4.1.	Podstawowe prawa	87
4.2.	Minimalizacja funkcji logicznych	93
4.3.	Podstawowe układy cyfrowe – bramki logiczne	93
4.4.	Przerzutniki	97
4.5.	Asynchroniczny przerzutnik RS	99
4.6.	Przerzutniki synchroniczne	101
4.7.	Liczniki	102
4.8.	Rejestry	104
4.9.	Multipleksery i demultipleksery	105

4.10. Konwertery kodów	106
4.11. Badania laboratoryjne	110
4.11.1. Badanie bramek logicznych	110
4.11.2. Badanie układu kombinacyjnego	111
4.11.3. Badanie przerzutników	111
4.11.4. Badanie liczników	112
4.12. Literatura	114
4.13. Pytania sprawdzające	114
5. Badanie układu nawrotnego wraz z układem sterowania przekaźnikowo- stycznikowego	115
5.1. Charakterystyki mechaniczne silnika klatkowego przy pracy nawrotnej	115
5.2. Nagrzewanie się silnika przy pracy nawrotnej	116
5.3. Symbole i schematy elektryczne	118
5.3.1. Aparatura stosowana przy pracy nawrotnej	123
5.3.2. Układ sterowania rozruchu bezpośredniego	124
5.3.3. Układ sterowania z rozruchem gwiazda-trójkąt w funkcji czasu	125
5.3.4. Układ sterowania silnika pierścieniowego z rozrusznikiem stopniowym w funkcji czasu	126
5.3.5. Układ sterowania nawrotnego	127
5.4. Badania laboratoryjne	128
5.5. Literatura	130
5.6. Pytania sprawdzające	131
6. Czwórniki	133
6.1. Klasyfikacja czwórników	134
6.1.1. Czwórniki liniowe i nieliniowe	135
6.1.2. Czwórniki aktywne i pasywne	136
6.1.3. Czwórniki symetryczne i niesymetryczne	136
6.1.4. Czwórniki odwracalne i nieodwracalne	136
6.1.5. Czwórniki równoważne	137
6.2. Metody opisu czwórników	137
6.2.1. Równania czwórnika	137
6.2.2. Stany pracy i schematy zastępcze czwórników pasywnych	140
6.2.3. Parametry transmisyjne czwórników symetrycznych	147

6.2.3.1. Impedancja charakterystyczna czwórnika symetrycznego...	148
6.2.3.2. Stała przenoszenia czwórnika symetrycznego	150
6.3. Czwórniki aktywne	155
6.3.1. Źródła sterowane	157
6.3.2. Konwertery impedancji	162
6.3.3. Inwertery impedancji	165
6.4. Badania laboratoryjne	169
6.4.1. Wyznaczanie parametrów czwórnika symetrycznego	169
6.5. Literatura	174
6.6. Pytania sprawdzające	174
7. Sprzężenie zwrotne	177
7.1. Schemat blokowy układu ze sprzężeniem zwrotnym	178
7.2. Rodzaje sprzężeń zwrotnych	181
7.2.1. Ujemne i dodatnie sprzężenie zwrotne	181
7.2.2. Układy sprzężenia zwrotnego	182
7.2.3. Wpływ ujemnego sprzężenia zwrotnego na parametry układu elektrycznego	184
7.2.3.1. Wpływ sprzężenia na zniekształcenia nieliniowe	184
7.2.3.2. Wpływ ujemnego sprzężenia zwrotnego na zniekształcenia liniowe	187
7.2.3.3. Wpływ ujemnego sprzężenia zwrotnego na własności szumowe układu elektrycznego	190
7.2.4. Wpływ ujemnego sprzężenia zwrotnego na parametry robocze wzmacniaczy	191
7.2.4.1. Wpływ ujemnego sprzężenia zwrotnego na charakterystykę częstotliwościową wzmacniacza	192
7.2.4.2. Wpływ sprzężenia zwrotnego na stabilność. Kryterium Nyquista	196
7.2.4.3. Wpływ sprzężenia zwrotnego na impedancję wejściową i wyjściową wzmacniacza	199
7.3. Badania laboratoryjne	200
7.3.1. Wyznaczanie parametrów układu z ujemnym sprzężeniem zwrotnym	200
7.4. Literatura	206
7.5. Przykładowe pytania	207

Załącznik 1	209
Przekształcenie Laplace'a	209
Transmitancja operatorowa	214
Schematy blokowe (operatorowe)	218
Reguły upraszczania schematów blokowych	219